

Tomasz WICHA¹

PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI OCENA POLITYKI ZAGRANICZNEJ FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Zmiana polityczna na mapie Europy i świata po 1989 roku doprowadziła do koniecznej redefinicji pozycji międzynarodowej państw. Znaczącemu osłabieniu uległa pozycja Federacji Rosyjskiej. Nowe byty polityczne powstałe na terenie Europy Środkowej i Wschodniej spowodowały zmianę polityczną o znaczącym charakterze, bowiem niepodległe państwa zdecydowanie odrzucały patronat Federacji Rosyjskiej przyjmując kurs zachodni i atlantycki.

Ład międzynarodowy powstały po II wojnie światowej zmienił się w układ z wieloma mocarstwami o charakterze regionalnym, które uformowały się wokół Stanów Zjednoczonych Ameryki i aspirowały do roli równorzędnych partnerów na arenie międzynarodowej. Federacja Rosyjska obawiała się rosnącej pozycji państw Europy Środkowej i Wschodniej. Decydenci Federacji Rosyjskiej dążyli do przywrócenia strefy wpływów sprzed 1989 roku.

Prawo i Sprawiedliwość w myśli politycznej jednoznacznie wskazywało, że wobec neoimperialnej polityki Federacji Rosyjskiej należy stosować rozwiązania realistyczne. Decydenci polityczni Prawa i Sprawiedliwości wskazywali, że pewnym ograniczeniem dla imperialistycznych dążeń Federacji Rosyjskiej jest stałe członkostwo Federacji Rosyjskiej w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych. Decydenci polityczni Prawa i Sprawiedliwości podkreślali, że Federacja Rosyjska będzie dążyć do odtworzenia strefy wpływów oraz będzie działać na rzecz dekompozycji współpracy między Rzeczpospolitą Polską a państwami Europy Środkowej i Wschodniej.

Elementem spajającym współpracę w sojuszu państw Europy Środkowej i Wschodniej miała być negacja współpracy niemiecko-rosyjskiej o znaczeniu energetycznym, która mogła negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo państw regionu. Ponadto, państwa Europy Środkowej i Wschodniej uznawały jednoznacznie, że gwarantem bezpieczeństwa pozostał dla nich Pakt Północnoatlantycki, jako przeciwwaga dla dążeń Federacji Rosyjskiej mających na celu odbudowę strefy wpływów.

Słowa kluczowe: Jesień Narodów, upadek Związku Radzieckiego, patronat.

Upadek systemu biegunowego i wyraźna przegrana Związku Radzieckiego, którego Rosja była sukcesorem, doprowadziły do kryzysu wewnętrznego w Federacji Rosyjskiej. Wynikał on przede wszystkim z konieczności redefinicji pozycji międzynarodowej nowego państwa. Pozycja międzynarodowa Federacji Rosyjskiej była osłabiona przez reperkusje Jesieni Narodów oraz początków budowania nowych bytów politycznych w Europie Środkowej i Wschodniej. Nowo powstałe państwa zdecydowanie odrzucały możliwość politycznego patronatu Federacji Rosyjskiej, rozpoczynając budowę niepodległych i suwerennych państw, które przyjęły europejską i transatlantycką opcję współpracy międzynarodowej.

---

¹ Mgr Tomasz Wicha, Wydział Politologii, UMCS w Lublinie, plac Litewski 3, tel. 81 537 60 00, e-mail: tomasz.wicha@interia.pl

Pax Americana oznaczał, że biegunowy łańcuch międzynarodowy zmienił się w monocentryczny układ z dużą liczbą mocarstw regionalnych skupionych wokół Stanów Zjednoczonych Ameryki, które pretendowały do roli równorzędnego partnera w polityce międzynarodowej. Federacja Rosyjska nigdy nie pogodziła się z utratą pozycji międzynarodowej. Stany Zjednoczone już od czasów „zimnej wojny” stały się dla niej punktem odniesienia nie tylko w kwestiach politycznych, ale także bezpośrednich działań podejmowanych w środowisku międzynarodowym, które służyły rozszerzaniu strefy wpływów. Mając świadomość zmiany układu w środowisku międzynarodowym, Federacja Rosyjska dążyła do odbudowy pozycji lidera w regionie Europy Środkowej i Wschodniej. Decydenci Rosji niezmiennie dążyli do budowania silnej pozycji międzynarodowej poprzez odtworzenie strefy wpływów, w której Rosja miała pełnić kluczową funkcję w ustalaniu „porządku” na obszarze Wspólnoty Niepodległych Państw. Najczęściej poruszonymi zagadnieniami przez rosyjskich polityków i głównymi wyznacznikami polityki Federacji Rosyjskiej były polityka surowcowa i kwestie bezpieczeństwa energetycznego².

Stałe członkostwo Federacji Rosyjskiej w Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) dało znaczną możliwość wpływu na politykę w ujęciu globalnym. Zauważyć jednak można spadek znaczenia zarówno Rady Bezpieczeństwa, jak i całej ONZ w środowisku międzynarodowym. Od ponad dekady dyskutowano o potrzebie zmian, tak aby ONZ była organizacją działającą efektywniej. Zmiany w strukturze ONZ mogły znacząco wpłynąć na znaczenie Federacji Rosyjskiej na arenie międzynarodowej³. Federacja Rosyjska próbowała zabezpieczyć się przed utratą wpływów w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, które umożliwiają blokowanie niekorzystnych dla Rosji działań na arenie międzynarodowej. Decydenci polityczni Federacji Rosyjskiej brali pod uwagę możliwość rozszerzenia składu stałych członków o państwa, z którymi Federację Rosyjską łączyła wspólnota interesów.

Polityka zagraniczna Federacji Rosyjskiej opiera się na trwałych zasadach, które nie zmieniły się mimo rozpadu Związku Radzieckiego. Pozycja międzynarodowa Federacji Rosyjskiej ma polityczne następstwa dla Europy Środkowej i Wschodniej. Zdecydowana konsekwencja decydentów politycznych Federacji Rosyjskiej nie oznacza, że strategia w polityce zagranicznej Rosji nie jest zmieniana, natomiast poprzez wypowiedzi, akty prawne oraz kontekst międzynarodowy można wskazać priorytetowe kwestie dla decydentów rosyjskich w polityce zagranicznej na początku XXI wieku.

Analiza wystąpienia prezydenta Rosji Władimira Putina z 27 czerwca 2006 r. na spotkaniu w gronie ambasadorów Federacji Rosyjskiej mogła prowadzić do wniosku, że w Rosji przyjęto nową strategię w polityce zagranicznej. Istotą nowej strategii było doprowadzenie Federacji Rosyjskiej do poziomu, który odpowiadał jej gospodarstwu i politycznemu potencjałowi w ujęciu globalnym oraz regionalnym. W lutym i marcu 2007 r. nowa koncepcja polityki zagranicznej została zaprezentowana publicznie. W ocenie Aleksieja Bogaturowa nowa koncepcja Federacji Rosyjskiej składała się z następujących elementów:

1. zdecydowane odrzucenie trwałych porozumień, które stabilizowały sytuację na świecie;

² M. Raś, *Ewolucja polityki zagranicznej Rosji wobec Stanów Zjednoczonych i Europy zachodniej w latach 1991–2001*, Warszawa 2005, s. 13–30.

³ Strona internetowa Portalu Spraw Zagranicznych, //http: www.psz.pl (dostęp: 23.05.2015).

2. dywersyfikacja polityki wobec państw Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych oraz państw Europy Środkowej i Wschodniej;

3. podejście do globalizacji jako instrumentu, który miał pomóc przywrócić równowagę i konkurencję w środowisku międzynarodowym;

4. uznanie woli budowania świata opartego na porządku unipolarnym jako zagrożenie dla stabilności międzynarodowej;

5. realizacja planu kolektywnego przywództwa mocarstw⁴.

Federacja Rosyjska dążyła do odbudowy polityki imperialistycznej w oparciu na złożach ropy naftowej i gazu ziemnego. Kolejnym istotnym aspektem w rosyjskiej polityce zagranicznej było wspomniane już wykorzystanie surowców energetycznych do budowania swoich stref wpływów. Rosja miała świadomość, że posiadane przez nią zasoby naturalne, a także strategiczne położenie nie tylko umożliwiają jej pełne uzależnianie niektórych państw od dostaw surowców energetycznych, ale także blokowanie i skuteczne oraz trwałe kontrolowanie przesyłu surowców energetycznych przez państwa trzecie leżące na granicy Azji i Europy.

Rosja w pierwszej kolejności dążyła do bezpośredniego wpływania na ceny surowców energetycznych na rynku globalnym, do stałego utrzymywania ich na wysokim poziomie, co gwarantowało państwu rosyjskiemu wysokie dochody. W dużym stopniu Federacja Rosyjska utrzymywała się z eksportu surowców energetycznych. Wskazywano, że dzięki dochodom, które Federacja Rosyjska uzyskała w wyniku prowadzenia konsekwentnej polityki skupionej na sprzedaży surowców energetycznych, Federacja Rosyjska w krótkim okresie spłaciła zadłużenie międzynarodowe w Klubie Paryskim⁵.

Dla Rosji równie istotne jak rozwijanie własnego eksportu zdawało się być kontrolowanie tranzytu surowców energetycznych z pobliskich państw, leżących w obszarze Morza Kaspijskiego. Federacja Rosyjska starała się dążyć do kontroli przesyłu surowców energetycznych z Kazachstanu i Turkmenistanu. Przedstawiała rozliczne koncepcje nawiązania współpracy w zakresie bezpieczeństwa energetycznego w Europie, co miało się przyczynić do poprawy statusu państwa na arenie międzynarodowej oraz w Europie Środkowej i Wschodniej, a także doprowadzić do uzależnienia małych państw regionu od rosyjskich dostaw gazu ziemnego oraz ropy naftowej. Polityka energetyczna Federacji Rosyjskiej stała się trwałym elementem strategii w polityce zagranicznej. Jej zasadniczym celem pozostały kontrola złóż na terenie Rosji, a także cen ropy naftowej oraz gazu ziemnego, a także ograniczenie lub kontrolowanie tranzytu tych surowców z obszaru Morza Kaspijskiego⁶.

Zjawisko relatywnej słabości Federacji Rosyjskiej z usilnym dążeniem tego państwa do mocarstwowości rodzić mogło poważne problemy dla Rzeczypospolitej Polskiej. Istotne są bowiem nie tyle agresywne zachowania Federacji Rosyjskiej, lecz także gotowość sąsiada Polski do przekazywania i utrwalania rosyjskiej wizji stosunków międzynarodowych w Europie Środkowej i Wschodniej. Działań Federacji Rosyjskiej nie można było odizolować od roli innych aktorów w stosunkach międzynarodowych.

---

⁴ W. Marciniak, *Stosunki polsko-rosyjskie – uwarunkowania*, [w:] *Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej Idee i praktyczne dylematy polityki zagranicznej*, red. J. Kloczkowski, T. Żukowski, Kraków-Warszawa 2010, s. 259.

⁵ M. Raś, *op. cit.*, s. 20.

⁶ *Ibidem*, s. 24–60.

Kluczowe zatem pozostawały nie tyle działania Moskwy, ile ich ocena przez inne mocarstwa. Można sformułować dwa wnioski.

1. Przy założeniu, że Stany Zjednoczone zrezygnują z powstrzymywania Federacji Rosyjskiej, Rzeczypospolitej trudno będzie utrzymywać niezależność państw położonych w Europie Środkowej i Wschodniej od Rosji, podtrzymując transatlantycką opcję w państwach regionu. Decydenci Stanów Zjednoczonych mogli wybrać opcję popierania konsekwentnej adaptacji Rosji do nowych warunków globalnych.

2. Chiny mogły wykazać tendencję do wzmocnienia pozycji Federacji Rosyjskiej wobec części zachodniej Europy Środkowej i Wschodniej, natomiast w interesie Rzeczypospolitej Polski jest, żeby Rosja jako mocarstwo była promotorem bezpieczeństwa we wschodniej części obszaru postradzieckiego, nie w części zachodniej⁷.

Zdaniem Anny Fotygi, minister spraw zagranicznych w rządach Kazimierza Marcinkiewicza oraz Jarosława Kaczyńskiego, Rosja zawsze prowadziła bardzo konsekwentną i uporządkowaną politykę służącą odbudowie imperialnej pozycji państwa na arenie międzynarodowej. Założenie, że w polityce zagranicznej państwa decydenci rosyjscy kierowali się innymi względami niż cel strategiczny (neoimperialna polityka), uznać należało za całkowicie błędne i bez pokrycia w obiektywnych zjawiskach politycznych. Polska ocena rosyjskich działań zawsze pozostawała dla strony rosyjskiej bez znaczenia. Minister Fotyga podkreślała, że niezrozumiałe pozostawało dla niej stanowisko rządu Polski pod kierunkiem Donalda Tuska, które sprowadzało się do niemożliwości oceny trudności w relacjach ze wschodnim partnerem, a także braku zdefiniowania interesów Rzeczypospolitej, przy jednoczesnej próbie utrzymania „dobrych interesów”, nawet kosztem strategicznie niezrozumiałych działań na arenie międzynarodowej. Z tego względu nie podejmowano w Polsce po 2007 r. debaty na temat polskiej polityki zagranicznej, w których nazwane zostałyby polskie cele strategiczne. Nasilenie procesu odejścia od dyskusji na temat interesów Polski na Wschodzie dostrzec można było po katastrofie smoleńskiej, w której zginął prezydent, przedkładający interesy Rzeczypospolitej ponad wizerunek medialny⁸.

Oceną polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej zajął się także Władysław Stasiak, minister w kancelarii prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. Władysław Stasiak stwierdził, że Rosja ma problem w traktowaniu Polski jako równorzędnego partnera na arenie międzynarodowej, co kładzie się cieniem w relacjach Federacji Rosyjskiej z Rzeczpospolitą Polską, a także innymi państwami Europy Środkowej i Wschodniej. Minister Stasiak stwierdził, że zmiana postawy Rosji pomogłaby przyczynić się do uniknięcia wielu problemów na arenie międzynarodowej. Zrozumienie, którego brakuje Rosji, że Polska stała się z dniem akcesji równoprawnym członkiem Unii Europejskiej oraz Paktu Północnoatlantyckiego, prowadziło do licznych nieporozumień na arenie międzynarodowej oraz konfliktów w relacjach bilateralnych, a także w odniesieniu do Europy Środkowej i Wschodniej. Rzeczpospolita Polska nie mogła być, w ocenie Władysława Stasiaka, terenem czy strefą przejściową, jak życzyliby tego sobie decydenci Federacji Rosyjskiej⁹.

⁷ W. Marciniak, *op. cit.*, s. 281.

⁸ M. Bober, *Rząd przekształca Polskę w kolonię* [rozmowa z Anną Fotygą], „Gazeta Wyborcza”, 16–17 X 2010, cyt. za: <http://www.pis.org.pl>, (dostęp: 14.05.2015).

⁹ Władysław Stasiak w „Sygnałach dnia”, 11 VI 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 12.05.2015).

Strona rosyjska wielokrotnie, pośrednio lub bezpośrednio, próbowała wpłynąć na decyzję władz Polski w istotnych kwestiach z zakresu bezpieczeństwa państwa. Próbę ingerencji Rosji w wewnętrzną politykę Polski dostrzec można było w trakcie negocjacji odnośnie do instalacji amerykańskiego systemu antyrakietowego na terytorium państwa polskiego. Pytany przez Jacka Karnowskiego Jarosław Kaczyński odniósł się wówczas do planów rozmieszczenia w Polsce tarczy antyrakietowej oraz reakcji Moskwy w tej kwestii. Kaczyński mówił, że Rosja próbowała za wszelką cenę pokazać siłę w stosunkach międzynarodowych poprzez zastraszenie. Negatywne opinie w kwestii tarczy antyrakietowej wygłaszane przez decydentów rosyjskich nie dotyczyły kwestii bezpieczeństwa, od samego początku negocjacji bowiem wiadomo było, że tarcza antyrakietowa nie miała być instalowana przeciw Federacji Rosyjskiej. Kwestią zasadniczą natomiast, według Kaczyńskiego, był status Polski na arenie międzynarodowej; jej pozycja mogła ulec znaczącej poprawie po zakończonych sukcesem negocjacjach.

Rosja, mimo członkostwa Polski w strukturach Paktu Północnoatlantyckiego oraz akcesji do Unii Europejskiej, wyrażała nadzieję, że Rzeczpospolita kiedyś znów znajdzie się w rosyjskiej strefie wpływów. Rosji chodziło zatem o wywieranie nacisku, który polegał na instrumentalnym przywoływaniu nieprawdziwych argumentów w debacie na temat tarczy antyrakietowej na terenie Polski. Po ewentualnym zamontowaniu tarczy antyrakietowej, zdaniem Jarosława Kaczyńskiego, prawdopodobieństwo powrotu do rosyjskiej strefy wpływów znacząco zmalałoby na kilka dziesięcioleci¹⁰.

W ocenie Aleksandra Szczygło stronie polskiej doskonale znany był powrót strony rosyjskiej do zimnowojennej retoryki ze strony prezydenta Władimira Putina. Wyrażać się to miało w tworzeniu atmosfery rzekomego zagrożenia dla Federacji Rosyjskiej ze strony innych państw. Według Szczygło takie zachowania Rosji są spójne, natomiast specyficzna była ich prezentacja. Strona rosyjska, w ocenie ministra obrony narodowej w rządzie PiS, notyfikowała swój powrót do zimnowojennej retoryki w zakamuflowany sposób, przyjmując zasadę „zobaczcie, jacy jesteśmy”, zamiast próbowała przekonywać politycznych partnerów w środowisku międzynarodowym do swych racji. Minister Szczygło mówił w tym kontekście zarówno o państwach Unii Europejskiej w ujęciu holistycznym, jak również o poszczególnych państwach w rozumieniu stosunków dwustronnych z Federacją Rosyjską¹¹.

O polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej wypowiadał się także Paweł Zalewski, przewodniczący sejmowej komisji spraw zagranicznych z nominacji PiS. Twierdził, że Rosjanie dbali o utrzymanie *status quo* w regionie Europy Środkowej i Wschodniej, gdzie odgrywali rolę hegemonu, który opiniował wszelkie posunięcia polityczne poszczególnych państw regionu. Mimo zmian politycznych Rosjanie wciąż, zdaniem Pawła Zalewskiego, rozumowali w kategoriach zimnowojennych. Poetyka zimnowojenna dawała decydentom politycznym Federacji Rosyjskiej możliwości uzasadnienia roszczeniowej postawy wobec Białorusi, Ukrainy czy państw Zakaukazia. Rosjanie podejmowali też starania na rzecz utrzymania pozycji w regionie do tego stopnia, aby nie dopuścić wojsk amerykańskich do swojej domniemanej strefy wpływów.

¹⁰ Wywiady dla Programu I Polskiego Radia „Jedynka”, *Standardy demokracji* [Rozmowa Jacka Karnowskiego z J. Kaczyńskim], 20 II 2007, czas 7:15, Archiwum Autora.

¹¹ Aleksander Szczygło w „Sygnałach dnia”, 12 II 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 24.05.2015).

Zalewski omówił także zasadnicze różnice w polityce Federacji Rosyjskiej oraz Stanów Zjednoczonych. Po obydwu stronach dostrzec można było różne podstawy w realizacji polityki zagranicznej. Amerykanie zwracali uwagę na wartości w polityce zagranicznej, swoisty „wilsonizm” amerykański został zapoczątkowany w okresie I wojny światowej. Idealizm amerykański silnie przebija się przez politykę amerykańską na każdym poziomie i zasadniczo żadna polityka amerykańska, która naruszałaby szeroko pojmowaną wolność, nie mogła być oceniona jako skuteczna, ponieważ nie będzie trafiać do narodu amerykańskiego. Amerykanie uznają prawo suwerennych państw do prowadzenia własnej polityki zagranicznej. Implikuje to poparcie dla wolnościowych ruchów w Europie Środkowej i Wschodniej. Punkt wyjścia polityki prowadzonej przez Federację Rosyjską jest skrajnie odmienny, decydenci Federacji Rosyjskiej bowiem pragnęli, aby państwa regionu podporządkowane były Moskwie¹².

Kontekst amerykański w polityce zagranicznej Rzeczypospolitej jest ważny w odniesieniu do relacji Rzeczypospolitej Polski z Federacją Rosyjską. Lech Kaczyński kilkakrotnie mówił o gotowości do poprawy stosunków z Rosją. W trakcie rozmowy prezydenta Kaczyńskiego z prezydentem Bushem podkreślono kilka wątków:

- 1) determinację prezydenta Stanów Zjednoczonych w promowaniu demokracji w Europie Środkowej i Wschodniej;
- 2) wolę utrzymania pozytywnych relacji z Federacją Rosyjską;
- 3) kwestię bezpieczeństwa energetycznego Europy¹³.

W kontekście rozmowy prezydentów Polski oraz Stanów Zjednoczonych nie sposób pominąć opinii wyrażonej przez negocjatora instalacji tarczy antyrakietowej na terenie Rzeczypospolitej Polski w imieniu rządu RP, Witolda Waszczykowskiego. Waszczykowski w sprawie partycypacji Rosji w instalacji tarczy antyrakietowej stwierdził, że państwo polskie nigdy nie było przeciwnie tego typu inicjatywie. To Amerykanie, zdaniem Waszczykowskiego, odpowiadali za realizację tarczy w Polsce i Republice Czeskiej. Strona amerykańska miała zatem prawo zaprosić Rosję do udziału w projekcie tarczy antyrakietowej, przy zachowaniu określonych warunków. Rosja miałaby przystąpić do projektu ze swoim sprzętem, a także dzieląc się z partnerem technologiami w zakresie rozwoju rakietowego. Łączność z systemem amerykańskim ograniczałaby się do kompatybilności wymiany danych oraz dzielenia się informacjami. Waszczykowski odrzucił opcję, aby w każdej bazie amerykańskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stacjonowali Rosjanie. Zdementował także możliwość inspekcji rosyjskich w bazach amerykańskich, dopuszczał jedynie możliwość wizyt studyjnych. Przywołał w tym kontekście zaproszenie wystosowane przez stronę amerykańską w kierunku Rosjan, aby pokazać im niektóre elementy obrony w bazie na Alasce¹⁴.

Kwestia możliwych ustępstw strony amerykańskiej wobec Rosji w sytuacji, w której wiadomo było, że tarcza antyrakietowa nie miała być skierowana przeciwko Federacji Rosyjskiej, mogła świadczyć o wysokim statusie Federacji Rosyjskiej w stosunkach międzynarodowych. Pomimo upadku Związku Radzieckiego i powstania nowego państwa

¹² Paweł Zalewski gościem „Sygnałów dnia”, 9 VI 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 14.05.2015).

¹³ Depesza PAP, *Wypowiedzi prezydenta L. Kaczyńskiego w czasie wizyty w USA, 9 II 2006*, Archiwum Autora.

¹⁴ Witold Waszczykowski w „Poranku Radia TOK FM”, 6 VI 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 13.05.2015).

rosyjskiego Moskwa utrzymała mocną pozycję w środowisku międzynarodowym, przez co podejmowanie przez innych graczy na arenie globalnej działań nie mogło być nakierowane przeciwko Rosji bez reakcji władców na Kremlu.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Bober M., *Rząd przekształca Polskę w kolonię* [rozmowa z Anną Fotygą], „Gazeta Wyborcza”, 16–17 X 2010, cyt. za: <http://www.pis.org.pl>, (dostęp: 14.05.2015).
- [2] Depesza PAP, *Wypowiedzi prezydenta L. Kaczyńskiego w czasie wizyty w USA, 9 II 2006*, Archiwum Autora.
- [3] Marciniak W., *Stosunki polsko-rosyjskie – uwarunkowania*, [w:] *Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej Idee i praktyczne dylematy polityki zagranicznej*, red. J. Kloczkowski, T. Żukowski, Kraków-Warszawa 2010.
- [4] Raś M., *Ewolucja polityki zagranicznej Rosji wobec Stanów Zjednoczonych i Europy zachodniej w latach 1991–2001*, Warszawa 2005.
- [5] Witold Waszczykowski w „Poranku Radia TOK FM”, 6 VI 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 13.05.2015).
- [6] Władysław Stasiak w „Sygnałach dnia”, 11 VI 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 12.05.2015).
- [7] Aleksander Szczygło w „Sygnałach dnia”, 12 II 2007, cyt. za: <http://www.pis.org.pl> (dostęp: 24.05.2015).
- [8] <http://www.psz.pl> (dostęp: 23.05.2015).

THE EVALUATION OF THE INTERNATIONAL AFFAIRS OF THE RUSSIAN FEDERATION BY LAW AND JUSTICE PARTY

The downfall of the Soviet Union and the creation of the new world implied the establishment of the new strategy in international relations by the Russian Federation. The defeat of the Soviet Union started the crisis in the Russian Federation which was the successor of USSR. The redefinition of the new vision was necessary. The political position of the Russian Federation was weak and the states of Central and Eastern Europe which were under the patronage of the Soviet Union stated no will to be under the patronage of the Russian Federation. Still, the position of the Russian Federation was not weak in the global perspective as Russia was the member of the Security Council in United Nations. The new strategy in international relations was depicted in 2006 by Vladimir Putin.

Pax Americana meant that polar system changed into the system with large amount of regional powers. The states wanted to gain the role of the equal partner in international affairs. The Russian Federation did not accept the loss of the position in international political arena. The Russian Federation aimed at establishing great power by the restoration of the position among the states of Central and Eastern Europe. Law and Justice party opted for realism in international affairs and the decidents of Law and Justice party wanted to protect the interest of the Republic of Poland and the states of Central and Eastern Europe.

Keywords: Fall of Nations, the downfall of the Soviet Union, patronage.

DOI:10.7862/rz.2016.hss.14

Przesłano do redakcji: wrzesień 2015

Przyjęto do druku: styczeń 2016